

# Valtioneuvoston periaatepäätös vapaaehtoisesta metsien monimuotoisuuden toimenpideohjelmasta 2026-2040

## 1 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

### 1.1 Tavoitteet

Metsien monimuotoisuuden toimenpideohjelman (METSO-ohjelma) tavoite on parantaa metsäisten luontotyyppien ja metsälajien tilaa ja suojelutasoa maanomistajien vapaaehtoisuuteen perustuen.

Ohjelma toteuttaa EU:n ennallistamisasetuksen ja kansallisen ennallistamissuunnitelman vuosille 2030 ja 2040 asetettuja monimuotoisuuden suojelun tavoitteita metsien osalta koko maassa. METSO-ohjelma tukee muita toimenpiteitä, joilla pyritään kääntämään metsäisten elinympäristöjen ja lajien heikkenevä kehitys myönteiseen kehityssuuntaan vuoteen 2030 mennessä. METSO-ohjelmassa parannetaan elinympäristöjen tilaa ja kytkeytyvyyttä, edistetään metsien ja niihin liittyvien ekosysteemien rakennetta ja toimintaa.

Ohjelmalle asetettuun tavoitteeseen päästään:

- Kehittämällä luonnonsuojelualueverkostoa
- Ylläpitämällä ja kehittämällä talousmetsien luonnonhoitoa ja monimuotoisuutta
- Tekemällä seurantaa ja parantamalla tietopohjaa eri toimenpiteiden arviointia ja kehittämistä varten sekä hyödyntämällä jo olemassa olevaa tietoa erityisesti metsätalouden käytännön toimenpiteissä
- Uusien metsäluonnon monimuotoisuutta tukevien keinojen ja rahoituskanavien pilotoinnilla
- Eri organisaatioiden ja sidosryhmien välisellä yhteistoiminnalla
- Koulutuksella ja viestinnällä

METSO-ohjelmaa toteutetaan ekologinen, sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys huomioon ottaen sekä käyttämällä kustannusvaikuttavia keinoja ohjelman toimenpiteissä. Ohjelmaa toteutetaan yhteistyössä ympäristö- ja metsäsektorin, maanomistajien sekä laajasti eri sidosryhmien kanssa. Ohjelmaa toteutetaan metsänomistajien valinnanvapautta kunnioittavalla tavalla.

METSO-ohjelmassa esitettävät toimenpiteet perustuvat tarkoituksenmukaiseen keinovalikoimaan, metsänomistajien vapaaehtoisuuteen, yhteistyöhön ja kustannustehokkuuteen. Ohjelman tavoitteet sovitetaan kansallisen ennallistamissuunnitelman tavoitteisiin suunnitelman valmistuttua. Metsien monimuotoisuuden turvaaminen edellyttää toimenpiteitä niin suojelualueverkoston kuin talousmetsien luonnonhoidon kehittämiseksi.

Ohjelma liittyy Suomen kansainvälisiin luonnon monimuotoisuutta koskeviin sitoumuksiin. Ohjelman avulla toimeenpannaan valtioneuvoston periaatepäätöksen (20.3.2025) mukainen vanhojen ja luonnontilaisten metsien suojelu yksityismailla. Ohjelma linkittyy myös muihin kansallisiin ohjelmiin ja strategioihin, joissa käsitellään luonnon monimuotoisuutta.

METSO-ohjelmassa tarkastellaan niitä toimenpiteitä, jotka katsotaan mahdollisiksi toteuttaa vapaaehtoisen toimenpideohjelman keinoin. Ohjelmassa ei päätetä uudestaan niistä asioista, joista valtioneuvosto on jo aikaisemmin tehnyt päätöksensä, tai joista on säädetty kansallisessa tai EU:n lainsäädännössä. Ohjelmatyö sovitetaan aluehallintorakenteeseen ja eri toimijoiden toimivaltasuhteisiin hallinnon rakenteissa.

METSO-ohjelmaa varten on laadittu luonnontieteelliset valintaperusteet, joiden avulla ohjelmaa toteuttavat viranomaiset voivat kohdentaa toimenpiteitä monimuotoisuudelle arvokkaiden metsäisten elinympäristöjen turvaamiseen vaikuttavasti ja tarkoituksenmukaisesti. Erityisesti pysyvää suojelua ohjaavat valintaperusteet ovat olleet käytössä vuodesta 2008 ja ne on päivitetty vuonna 2016. Valintaperusteet tukevat päätöksiä, joita tehdään monimuotoisuuden turvaamiseksi sekä suojelualueilla että talousmetsissä, mutta niitä ei ole tarkoitettu sovellettavaksi tiukkoina sääntöinä tai normien kaltaisina rajoitteina. Ne kattavat metsien monimuotoisuuden kannalta tärkeimmät elinympäristöt ja rakennepiirteet.

Luonnontieteelliset valintaperusteet on määritetty kymmenelle METSO-ohjelmaan soveltuvalla elinympäristöllä:

1. Lehdot
2. Monimuotoisuudelle merkittävät kangasmetsät
3. Monimuotoisuudelle merkittävät suot
4. Vesistöjen lähimetsät
5. Metsäluhdet ja tulvametsät
6. Metsäiset kalliot, jyrkänteet ja louhikot
7. Kalkkikallioiden ja ultraemäksisten maiden elinympäristöt
8. Harjujen paahdeympäristöt
9. Puustoiset perinnebiotoopit
10. Maankohoamisrannikon monimuotoisuuskohteet

METSO-ohjelmaa toteutetaan koko maassa, mutta ohjelman painopiste on eteläisessä Suomessa. Pohjois-Suomessa vapaaehtoisen pysyvän suojelun toimet kohdennetaan ensi sijassa valtioneuvoston päättäminen kriteerien mukaisille vanhojen ja luonnontilaisten metsien kohteille.

Periaatepäätöksessä valtioneuvosto asettaa tavoitteet ympäristöministeriöille ja maa- ja metsätalousministeriölle toteuttaa metsien monimuotoisuuden suojelua koskevat toimenpiteet vuosina 2026-2030. Vuosien 2031-2040 ja samalla koko ohjelmakauden tavoitteet johdetaan kansallisesta ennallistamissuunnitelmasta. Ohjelman toimenpiteiden rahoituksesta päätetään erikseen valtion menokehysten ja hyväksytyjen valtion talousarvioiden puitteissa. Ohjelma ei myöskään vähennä Metsähallituksen tuloutusta valtiolle. Ohjelman toteutuksessa otetaan huomioon EU:n valtioneuvostolainsäädännön vaatimukset.

## 2 Keskeiset ehdotukset

Ohjelman keskeiset ehdotukset ovat:

- Luonnonsuojelualueverkoston kehittäminen yksityismailla 50 000 hehtaarilla sisältäen vanhojen ja luonnontilaisten metsien suojelun vuoden 2030 loppuun mennessä (talousarvion mukaisesti)
- Luonnonsuojelualueverkoston kehittäminen valtion mailla vanhojen ja luonnontilaisten metsien kriteerit täyttävillä kohteilla
- Valtion maiden alue-ekologisen verkoston kehittäminen kehittämisehdotusten pohjalta sekä vanhojen ja luonnontilaisten metsien inventoinnin tuottaman tiedon perusteella
- Talousmetsien luonnonhoito ja monimuotoisuus yksityismetsissä 30 000 hehtaarilla vuoden 2030 loppuun mennessä (talousarvion mukaisesti)
- Luonnonsuojelualueverkoston kehittäminen ja monimuotoisuuden edistäminen kuntien omistamilla alueilla
- METSO- ja Helmi-ohjelmien yhteistyön tiivistäminen

Lisäksi METSO-ohjelmassa mm.:

- Edistetään metsänomistajien ja metsäalan toimijoiden tiedonsaantia ja koulutusta monimuotoisuuden turvaamiseen liittyvissä asioissa
- Kehitetään luontotiedon laatua ja saatavuutta tietojärjestelmissä
- Tehdään METSO-ohjelmaa tunnetuksi monipuolisen viestinnän avulla ja edistetään samalla ohjelman tavoitteiden toteutumista.
- Järjestetään pilottihanke, jossa kokeillaan ja kehitetään suojelusta maksettavien korvaustasojen porrastamista luonnonarvojen mukaan sekä ympäristöllisten tarjouskilpailujen järjestämistä.
- Toteutetaan valtakunnallisesti vaikuttavaa hanke- ja tutkimustoimintaa.

Ohjelmassa seurataan sen tavoitteiden ja sen 18 toimenpiteen toteutumista. Lisäksi tarkastellaan ohjelman vaikuttavuutta tutkimuksen ja selvitysten pohjalta. METSO-ohjelmasta laaditaan loppuarvio ennen ohjelman päättymistä vuonna 2040. Tarvittaessa ohjelmasta voidaan tehdä väliarvio kansallisen ennallistamissuunnitelman valmistumisen jälkeen.

### 3 Esityksen vaikutukset

METSO-ohjelmakaudesta (2008-2025) on laadittu loppuarvio, joka valmistui tammikuussa 2025. Loppuarvion johtopäätökset ja suositukset olivat käytettävissä uutta ohjelmakautta valmisteltaessa. Lisäksi METSO-ohjelmaa on vuosien mittaan tehty tutkimuksia ja selvityksiä ja siitä on tehty kolme väliarviota ohjelmakauden aikana. METSO-ohjelmakaudesta (2008-2025) tehtyjä arvioita voidaan pitää riittävinä päätöksenteon tueksi.

#### 3.1 Ekologiset vaikutukset

METSO-ohjelma parantaa metsäluonnon tilaa. Ohjelman suojelutoimenpiteiden ekologinen vaikuttavuus riippuu suojeltavien kohteiden pinta-alasta, laadusta ja sijainnista. Suojelun ekologiset vaikutukset tulevat usein esille vasta vuosikymmenten aikaviiveellä, joten ekologinen vaikuttavuus voidaan parhaiten todeta vasta pitkäjänteisesti ylläpidettävien seurantojen avulla.

METSO-ohjelman toimenpiteillä voidaan arvioiden mukaan lisätä vaikuttavasti metsien elinympäristöjen suojelun tasoa ja hidastaa niistä riippuvaisen lajiston taantumiskehitystä. METSO-ohjelmaa koskevassa väliarviossa (2018, Jyväskylän yliopisto ym.) on todettu METSO-ohjelmalla pystyttävän tuottamaan ekologisesti laadukasta suojelualueverkostoa. Loppuarviossa (2025) todettiin METSO-ohjelman vaikutus monimuotoisuuden suotuisaan kehitykseen positiiviseksi, mutta ohjelman rahoitus ja resurssit eivät yksin riitä pysäyttämään metsäisten luontotyyppien ja -lajien taantumista. Tämä lisää entisestään haasteita muille luonnonsuojelutoimille, erilaisten metsäluonnon monimuotoisuutta edistävien toimenpiteiden kohdistamiselle sekä talousmetsien luonnonhoitotoimenpiteille.

Vapaaehtoisuuteen perustuvan METSO-ohjelman luonteeseen kuuluu oleellisesti se, että suojelukohteiden tarjonta perustuu maanomistajien päätöksiin. Tämä vaikeuttaa ekologisten vaikutusten arviointia, koska ennalta ei voi täysin tietää, kohdentuvatko ohjelman toimenpiteet luonnon monimuotoisuuden tai alueen sijainnin kannalta tavoiteltuihin kohteisiin.

Ekologisten vaikutusten mittaamiseen ei ole olemassa tarkkaa menetelmää, mutta ohjelman ekologista vaikuttavuutta voidaan kuitenkin tutkia ja suhteuttaa ympäröivään metsämaisemaan. Suhteessa oman

toteutusalueensa metsien yleiseen ekologiseen laatuun METSO-ohjelma on onnistunut parantamaan luonnonsuojelualueverkoston laatua, mikä on selvitetty tutkimuksin. Ohjelman vaikuttavuuden mittaamisen menetelmiä ja kohdevalintojen vaikuttavuutta on tarkoitus edelleen kehittää.

### 3.2 Yhteiskunnalliset vaikutukset

METSO-ohjelmalla on pystytty luomaan metsänomistajien vapaaehtoisuuteen ja osallistumiseen perustuva toimintatapa luonnonsuojeluun ja monimuotoisuuden turvaamiseen. Ohjelma on vapaaehtoisten keinojensa vuoksi saavuttanut laajan yhteiskunnallisen ja sosiaalisen hyväksyttävyyden ja luonut uskottavan toimintatavan normatiivisen ohjauksen rinnalle. METSO-ohjelman yhteiskunnallisia vaikutuksia tuleekin tarkastella realisoituneiden monimuotoisuusvaikutusten lisäksi myös välillisten monimuotoisuushyötyjen kautta. Monet ohjelman välillisistä vaikutuksista, kuten esimerkiksi metsänomistajien suojeluyönteisyyden tai yhteiskunnan yleisen monimuotoisuutta koskevan tietämyksen lisääntyminen sekä luonnon monimuotoisuuden huomioiminen metsänhoidon käytännön toimissa, realisoituvat monimuotoisuusvaikutuksina ajan kuluessa. Ohjelman yhteiskunnallista hyväksyttävyyttä kuvaa osaltaan se, että maanomistajat tarjoavat ohjelmaan enemmän suojelukohteita kuin niitä pystytään ottamaan mukaan.

METSO-ohjelman toimenpiteet ovat linjassa Suomeen kohdistuviin kansainvälisiin odotuksien ja EU:sta tuleviin veloitteiden kanssa ja mahdollistavat omalta osaltaan niiden kansallisen toimeenpanon. Ohjelman keinoin toteutettuna toimenpiteet näyttävät yhteiskunnallisesti hyväksyttävinä ja maaomistajien päätöksentekoa kunnioittavina.

METSO-ohjelmalla voidaan katsoa olevan myös yleisiä positiivisia yhteiskunnallisia vaikutuksia, jotka liittyvät esimerkiksi liittyvät metsien erilaisten käyttömuotojen yhteensovittamiseen, metsien virkistys- ja kulttuuriarvoihin sekä metsäelinympäristöjen monimuotoisuuden turvaamista koskevaan yhteiskunnalliseen keskusteluun. Yhteiskunnalliset vaikutukset riippuvat ohjelmassa esitettävien toimenpiteiden laajuudesta, laadusta ja niiden kohdentumisesta. Monet elinkeinot ovat riippuvaisia monimuotoisesta luonnosta. Elinympäristöjen hyvällä tilalla on positiivista vaikutusta ihmisten elinoloihin ja terveyteen.

Ohjelmalla ei katsota olevan negatiivisia yhteiskunnallisia vaikutuksia. Ohjelman ei vaikuta alkuperäiskansojen mahdollisuuksiin ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan tai harjoittaa elinkeinoaan.

### 3.3 Vaikutukset puumarkkinoihin

METSO-ohjelman vaikutuksia puumarkkinoihin on selvitetty ohjelmakauden aikana sekä muiden suojelupäätösten yhteydessä. Suojelualueiden lisäysten vaikutuksia metsäteollisuuden puunhankintaan on tutkittu mm. luonnontilaisten ja vanhojen metsien kriteereistä päätettäessä. METSO-ohjelmassa esitetyt suojelupinta-alalisäykset jäävät selvästi alle sen tason, jossa niiden selvitysten mukaan puunhankinnalle aiheutuisi merkittäviä vaikutuksia. Ohjelmalla ei voida katsoa olevan sellaista vaikutusta puumarkkinoihin, joka vaikeuttaisi teollisuuden puunhankintaa, tai jolla olisi vaikutusta puun markkinahintaan.

Ohjelman pysyvää suojelualueverkostoa lisäävä pinta-ala metsiä siirtyy pois metsätalouden harjoittamisen piiristä. Ohjelman valintaperusteet täyttävät ja suojeluarvoja sisältävät metsät ovat olleet pois metsätaloustaloudesta jo vuosikymmeniä ennen suojelupäätöstä, jotta suojeluarvot ovat alueelle voineet kehittyä. Valtaosa ohjelman kautta suojeltavista metsistä ei siten ole ollut aktiivisesti mukana puumarkkinoilla pitkään aikaan, joskaan tämä seikka ei sulje pois mahdollisuutta, etteivät ne voisi palata puumarkkinoille ilman suojeluratkaisuja.

Suojelualueverkoston kehittämisen vuosittainen metsäpinta-ala on pieni suhteessa metsätaloustoimien piirissä olevaan metsäpinta-alaan. Tämä tukee näkemystä ohjelman vähäisistä vaikutuksista puumarkkinoihin. Ohjelma tarjoaa metsänomistajille sekä myös puuta hankkivalle teollisuudelle keinon

metsien erilaisten käyttömuotojen yhdistämiseen luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeimmillä kohteilla.

### 3.4 Valtiontaloudelliset ja viranomaisvaikutukset

METSO-ohjelman toimenpiteiden toteuttaminen rahoitetaan ohjaamalla ympäristöministeriön, maa- ja metsätalousministeriön ja Metsähallituksen metsätalous Oy:n rahoitusta ja työpanosta ohjelmassa tarkoitettuihin toimiin.

Ohjelmassa esitetty vuosien 2026-2030 pysyvän suojelun 50 000 hehtaarin suojelutavoite aiheuttaa arviolta 350 miljoonan euron kustannukset maanomistajille maksettavista korvauksista momentille 351063 (Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot). Ympäristötukeen ja luonnonhoitohankkeisiin esitetyt ympäristötuen noin 30 000 hehtaarin ja luonnonhoitohankkeiden 2 000 hehtaarin tavoitteet vuosille 2026-2030 aiheuttavat arviolta 135 miljoonan euron kustannukset momentille 304045 (Metsäluonnon hoidon edistäminen). Muut kustannukset ovat edellisiin verrattuna vähäisempiä ja sisältyvät osin toteuttavien organisaatioiden toimintamenotyyppisiin kustannuksiin.

Ohjelman vuosien 2026-2030 tavoitteiden saavuttaminen ilman ajallista joustoa edellyttäisi suurempia määrärahoja kuin talousarviossa on tällä hetkellä. Vaihtoehtoisesti tarkasteltuna ohjelmassa esitettyjen tavoitteiden saavuttaminen nykyisellä rahoitustasolla saavutettaisiin lähellä vuotta 2040, jolloin ohjelman voidaan katsoa olevan tasapainossa nykyisten valtiontalouden kehyspäätösten kanssa.

YM	Vuonna 2025 käytettävissä	Ehdotusten edellyttämä määrärahataso	Laskennallinen lisäystarve
METSO hankinnat ja korvaukset, mom. 35.10.63.	21	60	39
Muut toimenpiteet (henkilöstökulu, viestintä, hankkeet, seuranta, koulutus ym.), mom. 35.10.21.	0,5	1	0,5
Tietopohjan parantaminen, mom. 35.01.01.	0,1	0,2	0,1
YM yhteensä	21,6	61,2	39,6
MMM			
Metsäluonnon hoidon edistäminen, mom. 30.40.45.	9	27	18

Taulukossa on esitetty ohjelman tavoitteiden saavuttamisen kannalta tärkeimpien momenttien talousarvion mukainen taso ja vuosittainen lisäystarve siihen, jotta tavoitteet saavutettaisiin vuoden 2030 loppuun mennessä. Ohjelman tavoitteet on kuitenkin kirjattu siten, että ne toteutetaan talousarvion mahdollistamassa aikataulussa. Monimuotoisuutavoitteiden näkökulmasta nopeampi aikataulu on vaikuttavampi.

Ohjelman toimeenpanosta aiheutuu kustannuksia virkatyöstä ja niihin liittyvistä ostopalveluista. Kustannusten määrä riippuu viranomaistahosta, mutta niiden kokonaismääräksi arvioidaan 5-10 % kokonaiskustannuksista. Kustannukset jakaantuvat usealle vuodelle ja sisältyvät osin eri virastojen toimintamenotyyppiin kustannuksiin ja voidaan kattaa osin toimintaa uudelleen kohdentamalla.

Ohjelman toimeenpano vaikuttaa ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön sekä niiden hallinnonalojen organisaatioiden toimintaan, vuorovaikutukseen ja organisaatioiden välisiin suhteisiin. Ohjelman arvioidaan lisäävän yhteistyötä sekä organisaatioiden välillä että niiden sisällä eri yksiköiden kesken. Tietojärjestelmien yhteensovittaminen esimerkiksi rajapintojen kautta helpottaa tiedonsiirtoa viranomaisten välillä ja auttaa metsien monimuotoisuustavoitteiden yhteensovittamista. Yhteistyön lisääntyminen on keskeistä myös ohjelman hyväksyttävyyden kannalta. Toimijoiden verkostoituminen ja aktiivinen yhteistyö voi parhaimmillaan laajentua myös muuhun luonnonvaroihin liittyvään viranomaistyöskentelyyn.

Viranomaisresurssien riittävyyteen liittyvät haasteet puolestaan lisäävät epävarmuutta ohjelman tavoitteiden saavuttamisessa, voivat rajoittaa eri toimijoiden välisen yhteistyön kehittämistä ja aiheuttaa viivettä maanomistajien suojeluhakemusten käsittelyssä. Ohjelmaa kuitenkin pystytään toteuttamaan tällä hetkellä käytettävissä olevilla henkilöresurssilla tuloksellisesti.

Ohjelmaa toteutetaan ympäristöhallinnon osalta alueellisista elinvoimakuksista, jotka aloittavat valtion aluehallintouudistuksen myötä vuonna 2026. Maa- ja metsätalousministeriön puolella keskeisenä toimijana yksityismetsissä on Suomen metsäkeskus, joka puolestaan tukeutuu toimissaan yksityisen sektorin toimijavalmisteluun. Kokemukset edellä mainituista organisoitumistavoista ovat vielä vähäiset tai puuttuvat, joten niiden vaikutuksia ohjelman toteutustyölle on tässä vaiheessa vaikea täsmällisesti arvioida.

## 4 Asian valmistelu

### 4.1 Uuden ohjelmakauden (2026-2040) valmistelu

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa on sitouduttu jatkamaan METSO- ja Helmi-ohjelmia. METSO-ohjelman nykyinen toimikausi päättyy vuoden 2025 lopussa, mikä on aiheuttanut tarpeen valmistella uuden ohjelmakauden. Valtioneuvosto on Helmi-elinympäristöohjelmaa koskevassa periaatepäätöksessään vuonna 2021 linjannut, että ennen valtioneuvoston METSO-ohjelmaa koskevan periaatepäätöksen päättymistä vuonna 2025 valmistellaan päätös itsenäisen METSO-ohjelman jatkosta ja kestosta. Valmistelutyössä tulee ottaa huomioon METSO- ja Helmi-ohjelmista saadut kokemukset.

Ympäristöministeriö asetti 13.8.2024 alkaen Etelä -Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman (METSO) seurantatyöryhmän ohjelman vuoden 2025 loppuun saakka kestäväälle toimikaudelle. METSO-ohjelman seurantatyöryhmä keskittyi nykyisen ohjelmakauden arviointiin sekä tulevan ohjelmakauden valmisteluun. Seurantatyöryhmä toimi METSO-ohjelman jatkokauden valmistelun laajapohjaisena työryhmänä. Ryhmässä oli edustettuna kaikki ohjelmaan liittyvät keskeiset sidosryhmät sekä ohjelman toteuttajatahot.

Seurantatyöryhmä sai valmistelumuistionsa valmiiksi kesäkuussa 2025. Ympäristöjärjestöt jättivät muistioon eriyvän mielipiteen. Päätösehdotus on muotoiltu ja tiivistetty ympäristöministeriön virkatyönä muistion pohjalta lopulliseksi ohjelmatekstiksi. Päätösehdotuksesta on käyty saamelaiskäräjälain mukainen neuvottelu.

Uuden ohjelmakauden valmistelu on perustunut erityisesti METSO-ohjelman toteutuksesta vuosina 2008-2025 saatuihin kokemuksiin, ohjelmasta valmistuneisiin ulkopuoliseen väliarvioihin ja loppuarvioon sekä

hallitusohjelman kirjauksiin. Päivityksen lähtökohtana on ollut, että METSO:n alkuperäiset, vapaaehtoisuuteen perustuvat lähtökohdat ja päätavoitteet säilyvät ennallaan, mutta ohjelma päivitetään vastaamaan tämän päivän vaatimuksia ja aluehallinnon rakennetta.

#### 4.2 Lausunnot ja lausuntopalaute

Ehdotus Metsien monimuotoisuuden toimintaohjelmasta 2026-2040 on ollut lausunnoilla 9.9.-13.10.2025. Ehdotuksesta saatiin 47 lausuntoa. Lausuntoja saatiin kaikilta keskeisiltä sidosryhmiltä.

Eniten lausuntopalautteessa esitettiin kautta linjan huolta ohjelman resursseja kohtaan. Talousarvion mukaista määrärahasoa pidettiin riittämättömänä suhteessa ohjelman tavoitteisiin. Luontojärjestöjen lausunnoissa myös ohjelman tavoitteita pidettiin riittämättöminä metsien monimuotoisuuden heikkenemiskehityksen pysäyttämiseksi. Täysin kielteisiä lausuntoja ohjelmaa kohtaan ei ollut.

Ohjelman laajenemista pysyvän suojelun osalta pidettiin tärkeänä, mutta samalla huomautettiin, ettei se saisi vähentää metsien suojelua eteläisessä Suomessa. Pohjois-Suomen metsien suojelua esitettiin toteutettavaksi löyhemmin kriteerein kuin valtioneuvoston päätöksessä koskien vanhojen ja luonnontilaisten metsien kriteereitä on määritetty. Ohjelman jälkimmäisen kauden tavoitteita pidettiin lausunnoissa jossakin määrin täsmentymättöminä ja niiden määrittelytyön aloittamista heti kansallisen ennallistamissuunnitelman valmistuttua pidettiin tärkeänä.

METSO- ja Helmi-ohjelmien yhteistyön tiivistämisen katsottiin johtavan monimuotoisuuden näkökulmasta vaikuttavampaa lopputulokseen ja keventävän hallinnosta taakkaa. Ohjelman perustuminen vapaaehtoisuuteen ja eri tahojen yhteistyöhön nähtiin tärkeäksi ja niiden katsottiin luovan ohjelman laajan hyväksyttävyyden. Ohjelman jatkuvuutta pidettiin tärkeänä.